

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBUN
PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

ZAKLJUČCI I PREPORUKE PANELA
“ULOGA GENETIKE U REPRODUKCIJI - GENETIKA I PLANIRANJE PORODICE: ŠTA
TREBA DA ZNAMO?”
održanog 16.06.2026. u Novom Sadu

Na osnovu izlaganja stručnjaka, predstavnika zdravstvenog sistema, udruženja pacijenata i diskusije sa građanima tokom panela „Uloga genetike u reprodukciji – Genetika i planiranje porodice: šta treba da znamo?“, usvojene su sledeće preporuke za unapređenje reproduktivnog zdravlja i primene genetike u Srbiji:

1. Uvođenje kariotipa kao obaveznog kriterijuma u pripremi za vantelesnu oplodnju o trošku države

Preporučuje se da analiza kariotipa bude sastavni i obavezni deo dijagnostičke obrade parova koji ulaze u postupak vantelesne oplodnje finansirane iz sredstava Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

Kariotipizacija omogućava otkrivanje hromozomskih poremećaja kod oba partnera koji mogu biti uzrok neplodnosti, ponovljenih spontanih pobačaja ili neuspeha vantelesne oplodnje. Prema podacima iz stručne literature, približno 60% spontanih pobačaja u prvom trimestru trudnoće povezano je sa hromozomskim aberacijama ploda. Zbog toga je rano prepoznavanje uravnoteženih translokacija i drugih hromozomskih promena kod budućih roditelja od izuzetnog značaja za procenu reproduktivnog rizika i planiranje daljih koraka lečenja. Pravovremeno otkrivanje ovih promena omogućava adekvatno genetsko savetovanje, izbor odgovarajuće terapijske strategije i primenu preimplantacionog genetskog testiranja kada je ono potrebno. Time se povećava verovatnoća uspešne trudnoće, smanjuju troškovi ponovljenih neuspešnih postupaka i spontanih pobačaja, a parovima se omogućava efikasniji i bezbedniji put do roditeljstva.

2. Kontinuirana edukacija ginekologa i zdravstvenih stručnjaka iz oblasti reproduktivne genetike

Neophodno je uspostaviti sistem kontinuirane stručne edukacije ginekologa, specijalista reproduktivne medicine, genetičara, embriologa i drugih zdravstvenih radnika uključenih u planiranje porodice.

Razvoj genetskih tehnologija i njihova sve šira primena zahtevaju stalno usavršavanje zdravstvenih profesionalaca. Edukovani stručnjaci mogu pravovremeno prepoznati indikacije za genetsko savetovanje i testiranje, adekvatno informisati pacijente i doprineti

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBUN PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

Narodnog fronta 73b | Srbija | 21000 Novi Sad | +381 (0)62 585 118 | www.zivot.org

PIB: 106571191 | MAT.BR: 28011768 | tekući račun: 105-081480300033-75

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBU
PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

donošenju odluka zasnovanih na naučnim dokazima. Time se unapređuje kvalitet zdravstvene zaštite i smanjuje mogućnost propuštanja važnih dijagnostičkih informacija.

3. Sistematska edukacija pacijenata o preimplantacionom genetskom testiranju (PGT) i pravima iz oblasti reproduktivnog zdravlja

Potrebno je razviti nacionalne programe informisanja i edukacije građana o mogućnostima koje pružaju savremene genetske metode, posebno o preimplantacionom genetskom testiranju i pravima koja ostvaruju kroz zdravstveni sistem.

Veliki broj pacijenata nije dovoljno upoznat sa dostupnim genetskim analizama, procedurama vantelesne oplodnje i mogućnostima finansiranja pojedinih postupaka. Informisani pacijenti lakše donose odluke, aktivnije učestvuju u procesu lečenja i ostvaruju bolju saradnju sa zdravstvenim timovima. Edukacija doprinosi i smanjenju strahova, predrasuda i dezinformacija vezanih za genetiku.

4. Podizanje svesti o značaju preimplantacionog genetskog testiranja (PGT)

Preporučuje se sprovođenje stručnih i javnih kampanja kojima bi se povećala informisanost o ulozi PGT-a u prevenciji naslednih bolesti i unapređenju ishoda vantelesne oplodnje.

PGT predstavlja važan alat savremene reproduktivne medicine koji omogućava identifikaciju određenih genetskih i hromozomskih poremećaja pre transfera embriona. Njegova primena može doprineti smanjenju rizika od prenosa naslednih bolesti, povećanju uspešnosti postupaka vantelesne oplodnje i smanjenju broja spontanih pobačaja kod određenih grupa pacijenata. Veća dostupnost informacija omogućava porodicama da donose informisane reproduktivne odluke.

5. Obavezna edukacija embriologa za biopsiju embriona

Potrebno je uspostaviti standard prema kojem embriolozi koji rade u centrima za vantelesnu oplodnju prolaze sertifikovanu obuku za izvođenje biopsije embriona.

Biopsija embriona predstavlja jednu od najzahtevnijih procedura u procesu preimplantacionog genetskog testiranja i zahteva visok nivo stručnosti i praktičnog iskustva. Standardizovana edukacija i sertifikacija doprinose bezbednosti procedure, kvalitetu uzorka za genetsku analizu i pouzdanosti dobijenih rezultata. Time se povećava kvalitet usluge i sigurnost pacijenata.

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBU PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

Narodnog fronta 73b | Srbija | 21000 Novi Sad | +381 (0)62 585 118 | www.zivot.org

PIB: 106571191 | MAT.BR: 28011768 | tekući račun: 105-0814803000033-75

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBU
PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

6. Obezbediti da svaka klinika za vantelesnu oplodnju ima najmanje dva obučena embriologa za biopsiju embriona

Preporučuje se uvođenje standarda prema kojem svaka akreditovana ustanova koja sprovodi postupke vantelesne oplodnje (IVF) mora imati najmanje dva embriologa osposobljena za biopsiju embriona.

Prisustvo najmanje dva obučena stručnjaka omogućava kontinuitet rada, smanjuje rizik od prekida postupaka usled odsustva pojedinaca i doprinosi kontroli kvaliteta kroz međusobnu stručnu proveru i razmenu iskustava. Ovakav model već predstavlja dobru praksu u brojnim centrima reproduktivne medicine i doprinosi većoj sigurnosti pacijenata i održivosti zdravstvenog sistema.

Savremena genetika postaje sastavni deo reproduktivne medicine i planiranja porodice. Ulaganje u genetsku dijagnostiku, edukaciju stručnjaka, informisanje građana i razvoj kapaciteta zdravstvenih ustanova predstavlja dugoročnu investiciju u zdravlje budućih generacija. Primena navedenih preporuka doprinela bi unapređenju reproduktivnog zdravlja, prevenciji naslednih bolesti i ostvarivanju jednakog pristupa savremenim medicinskim dostignućima za sve građane Srbije.

Bojana Miroslavljević

“Život” Udruženje građana za borbu protiv
retkih bolesti kod dece

Miroslavljevic' Bojana

ŽIVOT • UDRUŽENJE GRAĐANA ZA BORBU PROTIV RETKIH BOLESTI KOD DECE •

Narodnog fronta 73b | Srbija | 21000 Novi Sad | +381 (0)62 585 118 | www.zivot.org

PIB: 106571191 | MAT.BR: 28011768 | tekući račun: 105-0814803000033-75